

УДК 657.421.3

DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-1-9>

ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

О. Ю. ТЕРНОВСЬКИЙ

аспірант,

Одеський національний економічний університет

Анотація. *Мета статті* полягає в обґрунтуванні застосування системного підходу до удосконалення обліку та аудиту нематеріальних активів в умовах сталого розвитку з побудовою блок-схеми і визначенням ключових питань теоретичного, методичного і організаційного характеру. **Методика дослідження.** У статті використано системний підхід, логічне узагальнення, структурний аналіз, аналітичний метод з використанням графічного подання результатів. **Результати.** Автором запропоновано блок-схема застосування системного підходу до удосконалення обліку та аудиту нематеріальних активів в умовах сталого розвитку. **Практична значущість результатів дослідження.** Використання запропонованого переліку етапів, що складають основу побудованої в статті блок-схеми дослідження, дозволить здійснити удосконалення системи обліку та аудиту нематеріальних активів суб'єктів господарювання в умовах сталого розвитку.

Ключові слова: нематеріальні активи, нематеріальні ресурси, облік, аудит, системний підхід, сталий розвиток.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Нематеріальні активи становлять одну з найважливіших складових необоротних активів будь-яких суб'єктів господарювання, і від налагодження їх обліку і контролю залежить можливість отримання повної, достовірної і неупередженої інформації, яка, з одного боку, необхідна менеджменту для прийняття ефективних управлінських рішень, з іншого боку, іншим користувачам звітності.

Проблеми обліку та аудиту нематеріальних активів в останнє десятиріччя майже постійно отримують наукове опрацювання в роботах вітчизняних і зарубіжних дослідників. Це не випадкове явище, оскільки є реакцією науковців на запит практиків, і пов'язане з тим, що роль нематеріальних активів у бізнесі постійно зростає.

За новітніми даними Всесвітньої організації інтелектуальної власності, «інвестиції в нематеріальні активи, такі як бренди, художньо-конструкторські рішення, дані та програмне забезпечення, за останні 15 років зростали втричі швидше, ніж інвестиції в матеріальні активи, такі як виробничі потужності та обладнання» [1; 2].

За даними дослідження Італійської бізнес-школи Luiss Business School (LBS), у 2023 році сукупний обсяг інвестицій у нематеріальні активи склав «6,9 трлн дол. США і збільшився більше ніж удвічі порівняно з 2,9 трлн дол. США в 1995 році» [1].

Таким чином, пошук напрямів удосконалення облікової системи відносно нематеріальних

активів є актуальним, теоретично і практично значущим.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідженнях вітчизняних науковців і практиків достатньо глибоко розглянуті питання визначення, класифікації, визнання нематеріальних активів, проведення їх оцінки, відображення в обліку, організації контролю і аудиту тощо.

Найбільш глибоким фундаментальним дослідженням в сфері обліку нематеріальних активів (далі НМА) за останні роки в Україні є дисертаційна робота Дядюн О.О. [3], в якій досліджені теоретичні аспекти, організаційно-методичні засади бухгалтерського обліку і зовнішнього аудиту НМА підприємств в контексті необхідності врахування зовнішніх чинників сталого розвитку.

Також різні аспекти обліку нематеріальних активів в умовах використання МСФЗ і НП(С) БО розглянуті у працях Грибовської Ю.М. [4], Овсяк Н.В., Лесько М.О. [5], облік нематеріальних активів у системі управлінського обліку освітлений в роботах Собакар М.В. [6] тощо.

Між тим, остаточно неопрацьованими є:

– обґрунтування і застосування системного підходу до удосконалення обліку та аудиту нематеріальних активів в умовах сталого розвитку;

– побудова системної класифікації нематеріальних активів, яка б узгоджувалася з цілями різних функцій управління і сталого розвитку;

– питання доцільності відображення в звітності підприємств інформації про нематеріальні активи, що є невизнаними внаслідок невідповідності критеріям визнання, встановленим вимо-

гами МСБО 38 «Нематеріальні активи» і НП(С) БО 28 «Нематеріальні активи»;

– питання розкриття інформації про нематеріальні активи у фінансовій звітності в контексті прийняття МСФЗ 18 і нефінансовій звітності з урахуванням Концепції сталого розвитку та інші.

Отже, не зважаючи на значну кількість праць, присвячених питанням обліку нематеріальних активів, ряд аспектів продовжує зберігати дискусійний характер. До того ж, в світлі прийняття МСФЗ 18, а також інших нормативних документів, присвячених питанням впровадження звітності сталого розвитку в практику вітчизняних підприємств і проведення її аудиту, з'являються нові нюанси і практичні труднощі, які вимагають пошуку шляхів їх рішення.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування застосування системного підходу до удосконалення обліку та аудиту нематеріальних активів в умовах сталого розвитку з побудовою блок-схеми і визначенням ключових питань концептуального, теоретичного, методичного і організаційного характеру, які потребують рішення.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Перед тим, як звернутися до обґрунтування застосування системного підходу для цілей удосконалення обліку НМА цікавим з теоретичної і практичної точки зору постає аналіз видів (структури) нематеріальних активів компанії світу у дослідженні [1; 2] (рис. 1).

Як видно за даними рис. 1 [1; 2], найважливішою складовою у складі нематеріальних активів компаній світу постає організаційний капітал,

на другому місці знаходяться науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи, на третьому – програмне забезпечення і дані, на четвертому – бренди, на п'ятому – дизайн і на шостому – інші НМА. Між тим, постає питання стосовно того, яким чином узагальнена відповідна інформація, якщо згідно з вимогами МСБО 38 «Нематеріальні активи» інформація про організаційний капітал і внутрішньо створені бренди не генерується системою бухгалтерського обліку і фінансової звітності, оскільки відповідна складова не визнається нематеріальними активами згідно з встановленими критеріями в МСБО 38. Отже, вірогідніше за все, ці дані сформовані інформаційною системою управлінського обліку компанії. Тобто облікова система формування даних для складання фінансової звітності, що базується на МСФЗ, певною мірою відстає від запиту користувачів інформації, оскільки не забезпечує системного накопичення даних про всі види нематеріальних ресурсів, які беруть участь у різних бізнес-процесах компанії.

Огляд фінансової звітності чотирьох великих торговельних компаній-лідерів ритейлу України, які застосовують Концептуальну основу МСФЗ, дозволив узагальнити інформацію про види нематеріальних активів, які переважно мають місце у складі їх майна. Відповідні результати дослідження представлені в табл.1.

Для наочності структура нематеріальних активів ТОВ «СІЛЬПО-ФУД» представлена на рис. 2. Отже, у ТОВ «СІЛЬПО-ФУД» у структурі нематеріальних активів найбільшу частку займають права на програмне забезпечення – 56,375% в 2023 році.

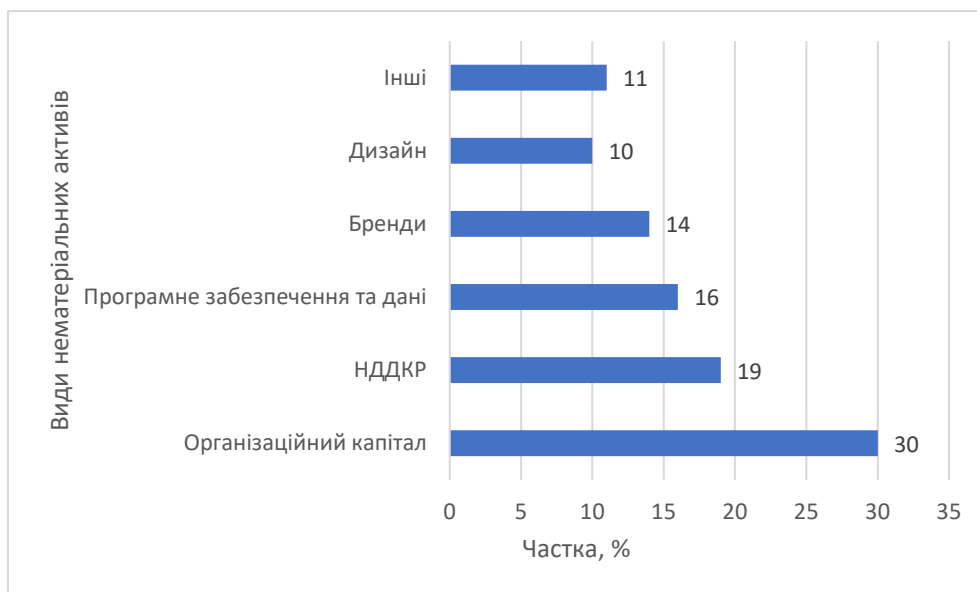

Рис. 1. Структура інвестицій в нематеріальні активи в глобальному вимірі в 2021 році за даними Глобальної бази даних VOIB-LBS «ІНТАН-Інвест», червень 2024 року

Джерело: складено автором за даними [1; 2]

Таблиця 1

Склад нематеріальних активів у деяких великих торговельних компаніях України за даними фінансової звітності в 2022–2023 роках

	2022		2023		Відхилення		Примітка
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	
A	1	2	3	4	5	6	7
ТОВ «Сільпо-Фуд»							
Ліцензії та виключні права	39 636	1,28	51 525	2,36	+11 889	1,08	Дані розкрито
Торгові марки	2 182 808	70,46	783 497	35,91	- 1 399 311	-34,55	
Програмне забезпечення	698 126	22,54	1 230 126	56,37	+532 000	33,83	
Капітальні інвестиції в НМА	145 945	4,71	26 398	1,21	-119 547	-3,50	
Інші НМА	31 285	1,01	90 466	4,15	+59 181	3,14	
Всього НМА за балансовою вартістю	3 097 800	100,00	2 182 012	100,00	-915 788	0,00	
ТОВ «Таврія-В»							
Права на комерційні позначення	539	1,00	441	0,95	-98	-0,05	Дані розкрито
Інші НМА	53 149	99,00	46 021	99,05	-7128	+0,05	
Всього НМА за балансовою вартістю	53 688	100,00	46 462	100,00	-7226	0,00	
ТОВ «РУШ»							
Програмне забезпечення	118474	100,00	168485	100,00	+50 011	0,00	Дані не розкрито
Інші НМА							
ТОВ «РОЗЕТКА. УА»							
Права використання програмного забезпечення	219	100,00	27	100,00	-192	0,00	Дані розкрито

Джерело: складено автором на підставі даних фінансової звітності компаній [7; 8]

Рис. 2. Структура нематеріальних активів в ТОВ «СІЛЬПО-ФУД» в 2023 році

Джерело: складено автором на підставі [8]

За даними ТОВ «РОЗЕТКА.УА» в 2023 році також видно, що права на програмне забезпечення займають фактично 100% у балансовій вартості НМА. У ТОВ «ТАВРІЯ-В» в 2023 році найбільшу частку в складі НМА займають інші нематеріальні активи, у складі яких у свою чергу також переважають права на програмне забезпечення, між тим, точного розшифрування відповідного показника у фінансовій звітності не наведено. За даними фінансової звітності ТОВ «РУШ» в 2023 році також у складі НМА виділено саме

програмне забезпечення, окрім інших НМА, водночас деталізації не представлено.

Таким чином, за показниками фінансової звітності досліджених підприємств видно, що у складі нематеріальних активів основну частку займають права на програмне забезпечення. Такі результати пояснюються тим, що аналізу підлягали показники фінансової звітності за МСФЗ, вимогами яких встановлені жорсткі критерії віднесення об'єктів до складу активів в цілому і НМА зокрема, що стосується насамперед можливостей їх визнання (в тому числі ідентифікації) та оцінки.

Між тим, ознайомлення з особливостями діяльності відповідних торговельних компаній дозволяє прийти до висновку, що всі вони використовують різноманітні ресурси (фірмові назви, торгові марки, бренди, сформовану базу постачальників тощо), які не визнаються в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності внаслідок невідповідності критеріям визнання, встановленим МСФЗ. За цією ж причиною у структурі НМА вітчизняних підприємств взагалі не представлений так званий «організаційний капітал», який, як було зазначено вище, є ключовим у складі нематеріальних активів компаній світу в глобальному вимірі, що був визначений за даними Глобальної бази даних ВОІВ-LBS «ІНТАН-Інвест» [1; 2].

Фактично складається ситуація, коли дані про нематеріальні ресурси компаній, що формуються в системі бухгалтерського обліку і фінансової звітності, не надають повної картини про всі їх види, що створюють цінність бізнесу. І, відповідно, якщо інформація про такі ресурси створюється, то це здійснюється не в цілісній системі бухгалтерського обліку, а, отже, не підлягає аудиту. Це у свою чергу підводить до думки про необхідність пошуку можливостей до удосконалення системи обліку і аудиту таким чином, щоб вони могли задовільнити більш широке коло потреб в інформації стосовно нематеріальних складових майна компаній.

Вирішення цього та інших дискусійних питань відносно НМА доцільно здійснювати на підставі застосування системного підходу, оскільки саме він дозволяє:

- виділити і розглянути у взаємозв'язку різні складові розвитку облікової системи НМА з урахуванням цілей системи управління, інтересів різних груп стейкхолдерів тощо;

- забезпечити синергетичний ефект за рахунок узгодження теоретичних, концептуальних, методичних і організаційних аспектів;

- дає можливість здійснити підпорядкування цілей системи нижчих рівнів цілям системи на більш високих рівнях, що, як зазначено в [9] «створює умови для ефективної взаємодії всіх частин інформаційної системи управління»;

- створює підґрунтя для використання інших методологічних підходів у їх взаємозв'язку – процесного, функціонального тощо.

Блок-схема системного підходу до дослідження питань обліку та аудиту нематеріальних активів представлена на рис. 3.

Далі розглянемо основні складові відповідної блок-схеми системного підходу до дослідження питань обліку та аудиту нематеріальних активів в умовах сталого розвитку (рис. 3).

При застосуванні системного підходу на першому етапі необхідним є здійснення оцінки стану розгляду проблеми обліку, аналізу і аудиту НМА в теорії і практиці. При тому доцільно виконати щонайменше такі кроки:

- 1) аналіз показників стану і руху НМА за даними фінансової звітності підприємств. Цей крок є важливим, оскільки дозволяє, по-перше, зрозуміти, структуру НМА суб'єктів господарювання, по-друге, обґрунтувати доцільність наукового опрацювання питань удосконалення обліку та аудиту НМА, по-третє, дослідити тенденції стосовно того, як змінюються показники НМА у фінансовій звітності вітчизняних компаній в останні роки і як це узгоджується з сучасними світовими трендами та таке інше;

- 2) критична оцінка діючої практики обліку НМА з точки зору задоволення інтересів стейк-

холдерів в інформації – на даному кроці необхідно виділити ключові проблемні питання обліку активів нематеріального характеру, з якими стикаються суб'єкти господарювання в практичній діяльності, які є недоопрацьованими методично чи організаційно, і які потребують подальших розробок;

- 3) оцінка діючої практики аудиту в частині методичного забезпечення перевірки стану НМА, операцій з ними, подання і розкриття інформації у фінансовій звітності щодо відповідного економічного об'єкта – цей крок стосується визначення проблемних аспектів обґрунтування, вибору, проведення аудиторських процедур;

- 4) критичний огляд нормативних документів, стандартів обліку і звітності, що регулюють порядок обліку і представлення у звітності НМА – на цьому кроці необхідно оцінити підходи до регламентації обліку і звітності щодо НМА в МСФЗ, національних П(С)БО, Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку нематеріальних активів, інших нормативно-правових актах, що стосуються ведення обліку і складання різних видів звітності;

- 5) узагальнення результатів досліджень науковців-попередників і визначення дискусійних аспектів розвитку обліку та аудиту НМА – цей крок дає можливість оцінити наявні наукові розробки вітчизняних і зарубіжних дослідників з метою їх врахування і поглиблення в світлі вирішення завдання удосконалення обліку та аудиту НМА в умовах сталого розвитку.

На наступному етапі важливим є опрацювання блоку теоретичних рішень, до числа яких, на наш погляд, з урахуванням актуальним проблем теорії і практики обліку і аудиту НМА відносяться такі:

- 1) упорядкування понятійного апарату, що застосовується в обліку, аналізі та аудиті НМА – цей крок представляється важливим, оскільки поняття «нематеріальні активи» є опрацьованим з позицій складання фінансової звітності, тоді як відносно звітності сталого розвитку необхідно оцінити, чи варто застосовувати поняття «нематеріальні активи», чи, можливо, називати відповідні складові «нематеріальні ресурси», чи якимось іншим чином, і як саме тлумачити відповідні терміни з урахуванням тих чи інших критеріїв їх визнання;

- 2) побудова системної класифікації НМА для цілей реалізації різних управлінських функцій – наявність різноманітних підходів до групування нематеріальних активів у сучасній нормативній базі, економічній літературі і практиці ставить на меті вирішення завдання упорядкування і систематизації усталених підходів до класифікації НМА з урахуванням контексту сталого розвитку;

- 3) обґрунтування підходів до визнання НМА для цілей складання фінансової звітності і звітності сталого розвитку – на цьому кроці доцільно,

Системний підхід до удосконалення обліку і аудиту НМА				
I. Оцінка стану розгляду проблеми обліку, аналізу і аудиту НМА				
1) аналіз показників стану і руху НМА за даними фінансової звітності підприємств				
2) критична оцінка діючої практики обліку НМА з точки зору задоволення інтересів стейкхолдерів в інформації				
3) оцінка діючої практики аудиту в частині методичного забезпечення перевірки стану НМА, операцій з ними, подання і розкриття інформації у фінансовій звітності щодо відповідного економічного об'єкта				
4) критичний огляд нормативних документів, стандартів обліку і звітності, що регулюють порядок обліку і представлення у звітності НМА				
5) узагальнення результатів досліджень науковців-попередників і визначення дискусійних аспектів розвитку обліку та аудиту НМА				
II. Блок теоретичних рішень				
Упорядкування понятійного апарату, що застосовується в обліку, аналізі та аудиту НМА	Побудова системної класифікації НМА для цілей реалізації різних управлінських функцій	Обґрунтування підходів до визнання НМА для цілей складання фінансової звітності і звітності сталого розвитку	Удосконалення питань оцінки НМА на різних стадіях життєвого циклу для рішення різних завдань	Удосконалення підходів до формування інформації щодо НМА для звітності сталого розвитку
III. Блок методичних рішень				
Розробка пропозицій щодо формування облікової політики в частині НМА відповідно до МСФЗ і НП(С)БО	Розробка пропозицій з удосконалення системи документального оформлення операцій з НМА	Формування рекомендацій для удосконалення обліку НМА в системі рахунків за стадіями життєвого циклу	Обґрунтування складу показників і іншої інформації, що підлягає розкриттю у Примітках до фінансової звітності	Розробка пропозицій з удосконалення методичних засад проведення аудиту НМА
IV. Блок організаційних рішень				
Розробка пропозицій щодо організації проведення тесту НМА на предмет зменшення корисності	Розробка рекомендацій з побудови схеми документообігу за стадіями життєвого циклу	Формування пропозицій щодо організації обліку НМА для цілей сталого розвитку	Розробка пропозицій з організації підготовки фінансової звітності і звітності сталого розвитку в частині НМА	Розробка пропозицій з організації перевірки НМА під час проведення аудиту фінансової звітності

Рис. 3. Блок-схема системного підходу до дослідження питань обліку та аудиту нематеріальних активів в умовах сталого розвитку

Джерело: складено автором

по-перше, оцінити відповідність ustalених критеріїв визнання НМА для цілей складання фінансової звітності, по-друге, сформулювати, можливо, додаткові критерії чи підходи до визнання НМА у звітності сталого розвитку;

4) удосконалення питань оцінки НМА на різних стадіях життєвого циклу для рішення різних завдань – в цьому контексті інтерес становить розгляд моделей оцінки нематеріальних активів, порядку їх практичного застосування, дискусійних аспектів проведення переоцінки, ув'язки особливостей оцінки зі стадіями життєвого циклу та таке інше;

5) удосконалення підходів до формування інформації щодо НМА для звітності сталого роз-

витку – на цьому кроці, на нашу думку, доречно визначитися, яким чином, за якими напрямками має здійснюватися формування інформації про ресурси нематеріального характеру для складання звітності сталого розвитку.

Опрацювання теоретичних питань постає базою для наступного етапу – розробки блоку методичних рішень, до складу яких можуть бути віднесені, зокрема, такі:

1) розробка пропозицій щодо формування облікової політики в частині НМА відповідно до Концептуальної основи МСФЗ і НП(С)БО України – враховуючи, що облікова політика є важливим інструментом, який безпосередньо впливає на підходи до здійснення обліку нематеріальних

активів, як і інших економічних об'єктів звітності суб'єктів господарювання, під час розробки напрямів удосконалення обліку НМА необхідно визначитися, які саме аспекти облікової політики потребують опрацювання, які складові мають бути передбачені в контексті Концептуальної основи МСФЗ і НП(С)БО з урахуванням актуальних на сьогодні вимог з боку різноманітних стейкхолдерів до інформації;

2) розробка пропозицій з удосконалення системи документального оформлення операцій з НМА – цей крок є важливим з урахуванням того, що на сьогодні відсутній пакет актуальних форм первинної документації для обліку різноманітних операцій з нематеріальними активами, наприклад, у випадку проведення зменшення корисності або переоцінки НМА тощо;

3) формування рекомендацій для удосконалення обліку НМА в системі рахунків за стадіями життєвого циклу – цей крок вважаємо актуальним, оскільки, хоча підходи до відображення операцій з НМА на рахунках обліку є в достатній мірі опрацьованими, доречним є їх упорядкування за стадіями життєвого циклу активів;

4) обґрунтування складу показників і іншої інформації, що підлягає розкриттю у Примітках до фінансової звітності – відповідний крок здається найбільш дискусійним серед наведеного переліку методичних питань з урахуванням вимог нещодавно прийнятого і введеного в дію МСФЗ 18 «Презентація та розкриття у фінансовій звітності»;

5) розробка пропозицій з удосконалення методичних засад проведення аудиту НМА – цей крок є доречним з урахуванням того, що в умовах постійно зростаючих вимог до якості фінансової звітності та впровадження звітності сталого розвитку необхідним є пошук напрямів удосконалення аудиторських процедур, які застосовуються на всіх етапах аудиторської перевірки нематеріальних активів тощо.

На наступному етапі доцільно опрацювати організаційні рішення, до числа яких відносяться, наприклад, такі важливі питання:

1) розробка пропозицій щодо організації проведення тесту НМА на предмет зменшення корисності – відповідний крок є важливим з позицій виконання вимог МСБО 36 «Зменшення корисності активів» і однойменного НП(С)БО 28, оскільки процедури проведення відповідного тесту зазвичай є питанням самого підприємства, а отже, важливо надати рекомендації для суб'єктів господарювання стосовно того, як саме його доречно організувати, щоб задовільнити вимоги стандартів і забезпечити задоволення потреб користувачів щодо інформації відносно цієї важливої операції;

2) розробка рекомендацій з побудови схеми документообігу за стадіями життєвого циклу –

цей крок пов'язаний з відповідними методичними аспектами з опрацювання рекомендацій щодо облікової документації для операцій з НМА, але стосується упорядкування оптимальної для застосування схеми документообігу з урахуванням стадій життєвого циклу активів;

3) формування пропозицій щодо організації обліку НМА для цілей сталого розвитку – цей крок здається актуальним в світлі впровадження звітності сталого розвитку, для забезпечення якого необхідно чітко визначитися з тим, як саме, якими організаційними підрозділами тощо здійснювати формування інформації щодо ресурсів нематеріального характеру, як будувати аналітичний облік нематеріальних ресурсів за нових вимог: чи здійснювати це в системі бухгалтерського обліку чи в якійсь іншій спосіб накопичувати інформацію для цілей сталого розвитку;

4) розробка пропозицій з організації підготовки фінансової звітності і звітності сталого розвитку в частині показників, що пов'язані з НМА – цей крок є продовженням попереднього і передбачає розробку пропозицій організаційного характеру, які б поліпшили процес складання як звичайної фінансової звітності в частині НМА, так і забезпечили б дотримання вимог для формування нового виду звітності сталого розвитку;

5) розробка пропозицій з організації перевірки НМА під час проведення аудиту фінансової звітності з урахуванням сталого розвитку – оскільки проведення аудиту фінансової звітності і перевірка звітності сталого розвитку є такими, що в світлі зміни вимог до розкриття інформації будуть зазнавати змін, це ставить на меті опрацювання пропозицій організаційного характеру в частині організації перевірки показників щодо нематеріальних ресурсів суб'єктів господарювання: як тих, що визнаються у фінансовій звітності, так і тих, що в ній не визнаються, але можуть потрапити до показників звітності сталого розвитку.

Ось такими, на нашу думку, є перелік основних напрямів дослідження питань удосконалення обліку та аудиту нематеріальних активів, які потребують опрацювання в межах вирішення загального завдання поліпшення якості облікової інформації щодо відповідного економічного об'єкту і задоволення вимог різноманітних груп стейкхолдерів.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. На підставі проведеного дослідження була обґрунтована доцільність застосування системного підходу до удосконалення обліку та аудиту нематеріальних активів в умовах сталого розвитку і побудована блок-схема його застосування до вирішення відповідного питання, що охоплює блоки аналізу актуальних нормативних документів і спеціальної літератури, а також критичної оцінки діючої практики обліку НМА;

визначення складу дискусійних аспектів – теоретичних, методичних та організаційних питань удосконалення обліку та аудиту НМА в умовах зміни підходів до складання фінансової звітності у зв'язку з введенням в дію МСФЗ 18 «Презента-

ція та розкриття у фінансовій звітності» і впровадження звітності сталого розвитку.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з проведенням конкретних наукових розробок за кожним із визначених напрямів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. New WIPO Data Show Intangible Asset Investment Growing Fast, Spreading Globally. Geneva, June 25, 2024. PR/2024/920. URL: https://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2024/article_0008.html (дата звернення: 12.01.2025).
2. World Intangible Investment Highlights Better Data for Better Policy. Geneva, 25 June 2024. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-rn2024-32-en-world-intangible-investment-highlights.pdf> (дата звернення: 12.01.2025).
3. Дядюн О.О. Облік і аудит нематеріальних активів підприємств в умовах сталого розвитку: дисертація доктора філософії: спец. 071 - Управління та адміністрування. Облік і оподаткування. ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана». Київ. 391 с.
4. Грибовська Ю.М. Облік нематеріальних активів відповідно до вимог Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 38. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-85> (дата звернення: 12.01.2025).
5. Овсюк Н.В., Лесько М.О. Облік нематеріальних активів згідно національних та міжнародних стандартів: шляхи вдосконалення. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 3. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-31>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/698> (дата звернення: 12.01.2025).
6. Собакар М.В. Удосконалення підходів до ідентифікації нематеріальних активів в системі управлінського обліку підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2022. Вип. 1 (105). С. 68–77. DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2022-1-9> (дата звернення: 12.01.2025).
7. Інформаційно-аналітична платформа YouControl. URL: <https://youcontrol.com.ua/> (дата звернення: 12.01.2025).
8. ТОВ «СІЛПО-ФУД» Окрема фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року. URL: <https://static.silpo.ua/content/2024/07/05/6687db84ae5d4.pdf> (дата звернення: 12.01.2025).
9. Лоханова Н.О. Інтеграційні процеси в обліку в умовах інституціональних перетворень: монографія. Херсон : Грін Д.С., 2012. 400 с.

REFERENCES

1. New WIPO Data Show Intangible Asset Investment Growing Fast, Spreading Globally (2024). Geneva, June 25. PR/2024/920. Available at: https://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2024/article_0008.html (accessed January 12, 2025).
2. World Intangible Investment Highlights Better Data for Better Policy (2024). Geneva, 25 June 2024. Available at: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-rn2024-32-en-world-intangible-investment-highlights.pdf> (accessed January 12, 2025).
3. Dyadyun, O. O. (2021). Oblik i audyt nematerialnykh aktyviv pidpriemstv v umovakh staloho rozvytku [Accounting and audit of intangible assets of enterprises in the context of sustainable development]. *Doctor's thesis (PhD)*. Kyiv: DVNZ "Kyiv. nats. ekon. un-t im. Vadyma Hetmana" [in Ukrainian].
4. Grybovska, Y. M. (2023). Oblik nematerialnykh aktyviv vidpovidno do vymoh Mizhnarodnoho standartu bukhhalterskoho obliku 38 [Accounting for intangible assets in accordance with the requirements of International Accounting Standard 38.] *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 47. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-85> (accessed January 12, 2025). [in Ukrainian].
5. Ovsyuk, N. V., Lesko, M. O. (2021). Oblik nematerialnykh aktyviv zghidno natsionalnykh ta mizhnarodnykh standartiv: shliakhy vdoskonalennia [Accounting for intangible assets in accordance with national and international standards: ways to improve]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-31> (accessed January 12, 2025). [in Ukrainian].
6. Sobakar, M. V. (2022). Udoskonalennia pidkhodiv do identyfikatsii nematerialnykh aktyviv v systemi upravlinskoho obliku pidpriemstva [Improving approaches to the identification of intangible assets in the management accounting system of an enterprise]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli – Scientific Bulletin of Poltava University of Economics and Trade*, 1(105), 68–77. DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2022-1-9> (accessed January 12, 2025). [in Ukrainian].
7. Informatsiino-analitychna platforma YouControl [Information and analytical platform YouControl]. Available at: <https://youcontrol.com.ua/> (accessed January 12, 2025). [in Ukrainian].
8. TOV "SILPO-FUD" Okrema finansova zvitnist za rik, shcho zakinchyvsia 31 hrudnia 2023 roku. (2023). [SILPO-FOOD LLC Separate financial statements for the year ended 31 December 2023]. Available at: <https://static.silpo.ua/content/2024/07/05/6687db84ae5d4.pdf> (accessed January 12, 2025). [in Ukrainian].
9. Lokhanova, N. O. (2012). *Intehratsiini protsesy v obliku v umovakh instytutsionalnykh peretvoren [Integration processes in accounting in the context of institutional transformations]*. Kherson: Green D.S. [in Ukrainian].

Oleksii Ternovskyi. Odesa National Economic University. *Application of a systematic approach to improving the accounting and audit of intangible assets of enterprises in the context of sustainable development.*

Annotation. The purpose of the article is to substantiate the application of a systematic approach to improving the accounting and auditing of intangible assets in the context of sustainable development with the construction of a flowchart and identification of key issues of theoretical, methodological and organisational nature. **Methodology of research.** The article uses a systematic approach, logical generalisation, structural analysis, analytical method with the use of graphical presentation of results. **Findings.** The author proposes a flowchart of a systematic approach to improving the accounting and audit of intangible assets in the context of sustainable development. The block of theoretical solutions includes improving the recognition of intangible assets for sustainability reporting. The block of methodological solutions includes: development of proposals for the formation of accounting policy in the part of intangible assets in accordance with the Conceptual Framework of IFRS and Accounting Regulations (Standards) of Ukraine; development of proposals for improving the system of documenting intangible asset transactions; development of recommendations for improving the accounting of intangible assets in the system of accounts by life cycle stages; substantiation of the composition of indicators and other information on intangible assets to be disclosed. The block of organisational solutions includes: development of proposals for organising the test of intangible assets for impairment; development of recommendations for building a document flow scheme by life cycle stages; development of proposals for organising the accounting of intangible assets for sustainable development purposes; development of proposals for organising the audit of intangible assets during the audit of financial statements. **Practical value.** The use of the proposed list of stages that form the basis of the research flowchart built in the article will allow improving the system of accounting and auditing intangible assets of business entities in the context of sustainable development.

Keywords: intangible assets, intangible resources, accounting, audit, systematic approach, sustainable development.